ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ—ԵՐԿՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1207—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—29—ՓԵՏՐՎԱՐ—1872

ԳԱՑՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Գաւառաց » 10 ՄՀԵ
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 5 ՄՀԵ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փր.
Յայտարարութեանց տողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ, երկու անգամի համար 2 գուրուշ, աւելի անգամներու համար դառ աւելի կարեկութիւն կըլլայ.

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՑՄԱՆՔ

Դուրս գրած լրագրաց ծանուցումները խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակները եւ խնդ. գրութիւն խմբագրի—Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Կ. Պոլիս, Զինէլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Համարն ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 29 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 8 մարտ.

Օսմանեան կառավարութեան հետ ունիլ փոխառութիւն մի կնքուած լինելու լուրին վրայ Աւստրօ—Օսմանեան Պանքային բաժնեները փնտռուեցան եւ 140 ֆիօրին գնով վճարուեցան։ Կը հաւաստեն թէ Պանքային տնօրէնն ու փոխանորդ խորհրդին նախագահը քիչ օրէն Կ. Պոլիս պիտի երթան։

Բելկրատ 8 մարտ.

Պաշտօնական Օրագիրը Զինադադարին հետ կնքուած քաղաքական նոր դաշնագրութիւնը կը հրատարակէ։

Փարիզ 8 մարտ.

Մամլոյ դէմ Պ. Լըֆրանի ներկայացուցած օրինաց ծրագրին մէջ մտցնել ուզուած փոփոխութեանց դէմ Պ. Թիէր մարտնեցաւ այսօր յանձնաժողովին մէջ։

Կը հաւաստեն թէ յիշեալ օրինաց վրայ երէկ եւս նոր փոփոխութիւնք պիտի լինին պաշտօնէից մէջ։

Փարիզ 9 մարտ.

Պ. Թիէր յայտնեց թէ հրաժարական պիտի տայ եթէ Ազգային ժողովը Պ. Լըֆրանի ներկայացուցած օրինաց ծրագիրը մերժէ։

Իտալիոյ բաժնեթուղթ 177.50

Փարիզ 9 մարտ.

Զօրաւոր հիւս երկիւղածին վճարքն երէկ յանկարծ։

Լոնտրա 9 մարտ.

Երէկ երեկոյ Համայնից խորհրդարանին մէջ, կառավարութիւնը հարցման մի պատասխանելով յայտնեց թէ Հնդկաստանի փոխարքային սպանութեան համար որդին Անգղիա բերուելուն պատճառ՝ նորա ապահովութեան եւ կենաց խնամ տանիլ է, յաւալով որ օր մի կարող լինի Հնդկաստանի քաղաքականութեան նպաստել իր մեծ ազդեցութեամբ։

Պէրն 9 մարտ.

Կը հաւաստեն թէ Մանծինի եւ Նաբոլէօնի մէջ տրչուած մի կը պատրաստեն յիշեալ քաղաքական յարմանի մի համար պաշտպանութեան։

Վիէննա 9 մարտ.

Իսրայէլ Պանքան կը ծանուցանէ թէ ամսոյ 16 ին բաժանորդագրութիւն մի պիտի բացուի Վիէննայի մէջ եւ նաեւ այլ քաղաքաց մէջ՝ Աւստրօ—Թուրքական Պանքային 100,000 բաժնեթղթոյն համար, իւրաքանչիւր բաժնի գինն 120 ոսկւոյ ֆիօրին լինելով։

Համբ 9 մարտ.

Պ. Մինկէթթի յանձն չառաւ իտալիոյ դեսպան լինել Պարիզու համաձայնութեան գործ։

Փարիզ 10 մարտ.

Երեկոյեան գրոյցները պատերազմի Ալժիրիոյ վերայ. կըսուի թէ չատ անգիր ապստամբութիւն ծագած է, եւ կառավարութիւնն ալ չատ մարդիկ 'ի մահ մատնած։

Հիւսիսային Թերթը անոր անոր կարծ են։

Փարիզ 10 մարտ.

Պ. Բուլէ—Բէրթիէի հրաժարման վրայ երէկ եղած հարցումն հերքեցաւ։ Պ. Պ. Բուլէ Բէրթիէի Բօլիւին Բէրիէէ եւ Տիէփօրի շառած բացատրութիւններէն ետեւ՝ ժողովը խնդրոյ կարգին անցաւ։

Պ. Վիքթոր Լըֆրանի առաջարկած ծրագրին վրայ յանձնաժողովն իր խմբագրութիւնն անփոփոխ կը բռնէ առաջին յօդուածին վրայ, եւ կընդունի Պ. Թիէրի խնդիրը՝ որ կարգէ թէ յիշեալ յօդուածը յիշէ այդ ազգային ժողովին այն պաշտօնեայն որք իր կառավարութեանը ռաշխատարաց են։

Բեգրատուլի 10 մարտ.

Ղալի եւ այլ փոփոխութիւնք եղան նախարարական թուղթին պաշտօնից Բուռնականի հետ պաշտօնէութեան մէջ։

Վիէննա 10 մարտ.

Աւստրօ—Օսմանեան Պանքային տնօրէն Պ. Հէյմ յառաջիկայ հինգշաբթի օրը Կ. Պոլիս կերթայ։

Աւստրօ—Օսմանեան Պանքային ու առաջարկութեամբ Թուրքիոյ մէջ ծրախօսութիւն բամաւարութեան համար յառաջ մատնուեցաւ մի կազմուեցաւ։

Լոնտրա 11 մարտ.

Օսմ. Փոխ.	50 3/4—51	
» փոխ 1869	61 1/2	
» » 1871	72 3/4—73	
Անգղ. փոխ.	92 5/8	
Ափիոն	19/6—20	
Մօհէր	44	

Լիվերպուլ 9 մարտ.

Բամպակ Մ. Ն. Օ. 11 1/4
Ծախուած 10000 հակ.
Մթերք 629000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական Հրովարտակ.

Բ. Դրան Գատաստանական գործոց խորհրդոյ (Շուրայի Տէվլէթ) նախագահ Արիֆի պէյի Արդարութեան Բարձր Աւանի քաղաքային բաժնին փոխ—նախագահ անուանեցաւ.

Նոյն բաժնին անդամ Ալէքօ էֆէնտին իբրև Ճէմիյէթի նախագահ անուանեցաւ։

Ամսիս դիւանին անօրէն Մահմուտ պէյ՝ Արդարութեան Բարձր Աւանի քաղաքային բաժնին անդամ անուանեցաւ։

Շորաթ օրը Դոլմապահչէ Թոփքապուի փառքը հայացնի մ'աղաւնաուեցաւ գանակի հարուածով եւ անմեղն անձինքն բռնուեցաւ։

Կոմթոլի ազգային Հասանեկեան եւ Հակոբեանեան մասանց մէջ այս օրերս բանակցութիւնք եղան Պառուիզի մի ընդունելութեան վրայ համաձայնելու նպատակաւ, բայց չկրցին հաշտուիլ։

Ըրեւելեանք կամ Հակոբեանեանք խոսք տալին կանխաւ ընդունիլ բաւէկոլ մեծամասնութեան որոշումները, որ ալ լինի, բայց Հասանեանք յայտնեցին թէ Հակոբեանեանն կըրօրը Ա. Պապէն կախեալ լինելով, նոցա մէջէն ընտրուած Պառուիզը մի չեն կրնար իրենք ընդունիլ, ուստի պէտք է որ անդամոց իրենց կղերին մէջէն ընտրուի։

Ասեւքրդ. կը յուսայ թէ այսպիսի պատմառ մ'անցնար էջ որ Արեւելեան կաթոլիկ հայերն ընդունին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՄԱՍ

Լրագրաց աւելորդն կը ծանուցուի որ իրենց թերթը կամ եղին գաղափարելէ ետեւ, ուրիշ ժամանակ եւ տեղէ գաղափարել, չեն կրնար նորէն հրատարակել առանց Բ. Դրանէն արտօնութիւն հրաման առնելու։

Երկար ժամանակէ 'ի վեր արդարութիւնն եւ ուղղութիւնական պաշտօններով Հանրածանօթ Եօզղատեան Ֆէտ. Խաչատուր էֆէնտին՝ որ քանի չորսթէ 'ի վեր սրտի հիւանդութեամբ տառապելով կը ծառայէր՝ յարմեւ երկրորդ մաշկանոցաւ հրեկայ 'ի հասակի 65 ամաց՝ 'ի խոր սուգ արտասուեցաւ իր ազնուական ընտանեացն եւ 'ի ցաւ պատի իր բազմաթիւ բարեկամաց։

Յոր դարբասարութիւնք կիրակի օրը կատարուեցաւ մեծաշուքվե չքով եւ մարմինը Գալֆաեանէն յառաջ չուրջանց թաղվեցաւ ծաղկեց առալուեցաւ։

Հանդուցեալ Խաչատուր էֆէնտին իր հասակակցաց մէջ ամենէն առաջն էր եւ մեծաւանք իր ընդունակութեան հմտութեամբ նշանաւոր էր։

Տղոց հասակին մէջ 'ի հօրէ որբ մնացած էր, բայց խնամօք մայր մ'սնանելով, նորա կանխիւք եւ խնամոք 12 տարեկան հասակին մէջ Գերմանիա ղրկուած, եւ հոն 7 տարի ուսման պարապելով Գերմանական, Իտալական եւ Գաղղիական լեզուաց հմտութեան առնուած էր։ Կ. Պոլիս դառնալէն ետքն ալ Յանձնարկէն լեզուին ուսմանը պարապելով, քաջ տեղեակ էր եղած եւ անգամ արտութեան հետեւելով մեծ յառաջխաղացութիւն բրած եւ յարդ ու համարում առած էր։

ուշքութեան նախարարաց ուշքն. էսին ալ իր ուսուցական հրամանէն չորսէն 10 տարի յարմ ծառայած թէ՛ծան թէ էյթի առաջին ամենեն եւ ծիրբէթի խոշինի մերէն մօդայնե մտադրութիւն բրած է։

Այդքին մէջ ալ չատ տարիներ հասրեւոր պաշտօններ վարած էր ժամանակ Գերմանացոյ ժողովոյ, եւ նոյն ալ Ազգանուաց քաջութեան խորհրդոց եւ վերաքննիչ յանձնաժողովոց, Ազգային երեսփոխանութեան եւ Քաղաքական ժողովոյ անդամակցութեան բրած. եւ գործէն մինչ յառաջիկայ եւ ամբասիր հաւատարմութեան կարգէն զանուած է։

Իւրն ժառանգ կը թողու 20 տարեկան ողբացուալոյ պատանի մի, Մէծ. Գրիգորիկ աղա, որոյ կանոնաւոր դաստիարակութեամբ գործածման ալ մեծ հոգ եւ խնամ տարած է։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՕՀԱՄԸ ՈՍՏՈԽԻՆ

28 փետր.	երեւցերթէ երեկուն	56	14
29 »	երեքշաբթի առաւօտ		
	բացուեցաւ	56	8
	հէօ օր	55	38

Կ. Պոլիս 21 փետր.

Սուրիէի մէնէրգի բաժնեթղթ	Ոսկ.	փր.	42.34
Փրէմի	»	Օսմ. լիր.	46. 1/4
Երկաթուղւոյ	»	Փր.	174 1/2
Փոխ. 1863	»	»	339
» 1865	»	»	146
» 1869	»	»	317
Թրամուէյ	»	Օսմ. լիր.	13 1/2

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Դամ—գարուն Մայր եկեղեցւոյ Տ. Գասպար անուն քահանայն նախ թաղի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ սեռեականին մէջ անչափահաս օրիորդի մի վրայ դաւաճանական արարքն յանուն փորձեր ընելը՝ նոյն խոկ աղջկան մայր անմեղաւ եւ քահանային պատ 'ի պատ խոստովանել ստորագրած, եւ Մայր եկեղեցւոյ պատասխանատու խորհրդական քահանայից ընտրութեանն եւ 'ի Պատրիարքարանն մատուցած անցքերագրոց վաւերացեալ ընթացն, որոշուեցաւ որ յիշեալ Տ. Գասպար լուծուած է աստիճանէն 'ի կարգէ քահանայութեան մինչեւ ցխուեան իւր, եւ այս եկեղեցւոյ բաժանման 'ի գանսիս արգել գրկուած է 'ի վիճակն, որ պիտի տարաշխարհէ։

Ս. Յակոբ անդրանիկեան եւ անօրժան քահանայի մի յարագործ արդիւնք եւ իւր պատիժն հրատարակելով 'ի լուր ամ հասարակ ամենայն Ս. Եկեղեցւոյ եւ բարեպաշտ ժողովրդոց սիրոյ՝ կըյուսացուցանեմք զամենեսեան չգայթակղիլ երբեք այդ պիտի անհամեստ պատահարներէն, այլ միշտ ունել սի այդ պիտի չեն կարող դիւ։

անդամ ընդունուիլ 'ի պաշտօն Ս. Եկեղեցւոյ առաքինի և քաջհմուտ եկեղեցականաց յորդորել առաւել զամենեսեան և մեծարել։

26 փետր. 1872

([illegible])

Կը յուսանք թէ Թեքիրտաղին Հրապարակագիրք եկած են Գեր. Խորէն Եպիսկոպոսն 'ի Թեքիրտաղ տանելու համար։

Հետեւեալ յօդուածն երեսփոխանական ժողովոյ անդամ Գեր. Եկեղեցականէն գրուած է մեզ 'ի պատասխանի Օրագրոյ անցեալ շաբաթ առած թուոյն մէջ իրեն դէմ դրոյ անանուն եկեղեցականի մը մէջեւ։ Զիմա՛ մեր Գեր. Եկեղեցականն իր անունը յայտնել կամ չը յայտներ մեր կամաց յանձնած լինելով չենք յայտներ, բայց այս անդամ պաշտօն կը հաւաստենք յայտնել, որպէս զի որ եւ է կասկած կամ մտատանջութեան տեղի չիմայ, եւ որպէս զի հակառակորդ Եկեղեցականն ալ՝ որ Արմաշու վանքէն փրկուած է, կըրնայ իր անունն ստորագրել յօժարած համի։

« Եթէ կայ ճակատագրում մը՝ որ կազմակերպութեան պատմութեան եւ օրինաց ազգ, այն՝ իրաւանց եւ պարտուց ճանաչումն է։

Այսօր հրապարակին բոլոր մեր Երկու Ներկայացուցիչ Կրօնական ժողովոց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ իրաւանց եւ պարտուց ճանաչումն զինելով գինքը վերապահելու կը գէնք։

Մեր զէնքը՝— անուշ չա կը չէին լինելութենէ — մերթ չափաւոր եւ համեստ էն, երբեմն փաստ, եկեղեցական արդար մտածութեան ճշմարիտ չափ եւ իրաւունք, բանականութիւն, 'ի մի բան՝ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ օրինաւորութեան ընթացքը։

Իսկ հակառակորդն՝ մեր սամարիսական մէջ զէմ իր յանուան յարձակումները չարախօսելու համար մէջ իրեն զէնք ընտրեց կայ փաստ, զայն 'ի գայթ պատճառաբանութիւններ, անհեթեթ յայտնութիւն, գայթակղական բառախաղութիւն, ծաղրել խօսութիւն, եւ վերջապէս [illegible] . . .

Այդ, հաստատուն կարծեաց առանցու տանեն թուղթ մեր երկուքին մէջն առոյն ուղղութեան իրաւունքը, կանգնենք նորէն մեր ամբողջական դէմքերով մեր յանդիմանութեան հետ անոր մ՝ընելու նախանձեաց շարժ առաւ Օրագրի մէջ հրապարակուած իր Նամակէն [illegible] հետ։

Այս պարագայ կը համարենք ոչ թէ մեր երգը վրայ յաղթանակ մը տանելու պատրաստութեամբ, այլ անոր համար՝ որ Եկեղեցականութեան ձայնը անդամ մը եւս լսելի ընել տանք ընթերցողաց, քանի չէ մեր ընտր. եւ թէ այս ձայնը ծանրաւոր ազատելով դասէն գայ։

Զմտանենք կանխաւ զինուորներուն մեր եղբօր թէ անցած են այն ժամանակները, յորում համեստ գրքերին՝ բանի մը բառեր իրարու քով շարելով կը կարծէին թէ խօսքը մը կը հօգնեն եւ կամ արամաբանական բանի մը ալ զէմ թէ կըտնուիլ նախադասութիւններ յեղյեղելով, խաժամուժին ենթակայել իբրեւ իմաստասէր կը կենդանէին . . . ։

Ընդունինք մեր առաւելութեանը.

Ա. Եւ առաջնի պաշտօնէոյ.

Զանեսպանին բարձրացնելու մըսող գեղեցիկ առաջարկութիւն մը կըտնէք մեզ։

Ժողովուրդն այդ թափանցիկ մըտքին վրայ կը խորհրդեն եղածը, որ ընդհանրութեան Աւետարանէ գալու մէջ բան կարդացի՞ք կրնէք։*

Հոգ կանգ առէք քիչ մը։

Եթէ—բառ ձեզ— իմ Աւետարանի կարգացիս՝ Մատթէի մէջքն աւետարանչին հատուածն ունիք կը լինդրեմ՝ որ նախ գաւ. հանեք ձեր գըլխուն վրայ Աւետարան մը կարդացողներու, քանի զի ձեր մասը հիւանդութիւնը Մատթէին չառ առաջ է։

Եթէ մոռցած էք, կը յիշեցնեմ.

Որ Մէծ հրաժարգելքառական խորհրդոյն նկատմամբ յօդուած մը հրատարակելոց, գաւ. ալ այն յօդուածոյն գէմ՝ ձեր խօսքերը Երուսաղէմի Պատրիարքին ուղղելով, բողոքական սըրտերու պատկերք ձեր պաշտօնակցին (Ծիծեռն) գրիչը։ Բայց եթէ ուզէք, կրնաք ըսել թէ այն յօդուածը ձերը չէր, քանի զի ստորագրած չէիք։

Ուրեմն ձեր մտքի հիւանդութիւնքը չքնած՝ խոհեմութիւն չէ ուրիշին գարման ցոյց տալու առողջութիւն ընել։

Կրնէք թէ, «Ձեր ազգի գրածին գլխաւոր խօսքերն առ. եւ պատասխանեցի»։

Իմ գրուածոյ գլխաւոր կէտերը առնելոյ իրաւ է, իսկ անոնց պատասխանելոյ՝ ոչ։

Թանգի ուզածին զըրուածքի մը ունագունակ պատասխանն՝ պատասխանող չէ։

Հա՞րկ է ապացուցանել։

Աչա՛ մեր բանքը։

Մենք ըսած էինք. Քրիստոս՝ առաքելոց հաւասար իշխանութիւն տըւաւ. Պետրոս եւ Պօղոսի կաթողիկոսանք առաքելոց յաջորդներ են, մենք չենք կրնար Քրիստոսի տուած իշխանութիւնը անոնց վրայ աւելցնել կամ պակսեցնել։

Այս պարագրութեան՝ ուղղակի պատասխանը՝ ձեր կողմէն պէտք էր ըլլալ. կամ Քրիստոս առաքելոց հաւասար իշխանութիւն չտուաւ, կամ Պետրոս եւ Պօղոս առաքելոց յաջորդներ չեն։

Եւ կամ թէ ըսելու էիք. Մենք իշխանութիւն ունիմ եւ կարող ենք անոնց իշխանութիւնը աւելցնել կամ պակսեցնել։

Ձեր կողմէն այս պատասխաններէն կանգնոր, այլ Նախիջեւանցի տրտոր. [illegible]

Եթէ բանձ վրայ կը ստացականք, կրնաք մերոնց կողմը ձեր իրենց պատասխան յօդուածը։

Եւ եթէ առաջ ալ չհամոզուիք, ես կարծեմ կը խնդրեմ հաստարակը անուղղա գաստիարակին աչքեր։

Հայոց եկեղեցին սուրբ օրի-

* Ընդհ. ժողովոյ վերջին նստին մէջ երեսփոխան վարդապետ մը անհնարական մէկ փառաբանութեան առարկ զոյ եղած այսպես ալ չուարած լինելը յայտնելով, [illegible] փոքրագոյն խօսքերին ալ բառ [illegible], վարդապետն որ խնդրանքներ [illegible]։

Այս խօսքին գաւառներու արտաքսութեան հեռաւոր Գեր. Խորէն Սրբազանին [illegible] Եկեղեցւոյ [illegible] դանցանողութեան մը ծանրութեան [illegible]։

Ժողովն եւ ժողովարդ բնաւ կարեւորութիւն չտուին այս հրաւիրականացն [illegible], իսկ վարդապետն՝ Նորին Սրբազանութեան թէ [illegible] Աւետարանի ծարրած կրնաց համարով։ Խմբ.

Նախ իբրեւ փաստ չէք ընդունիր, առարկելով թէ նորա յանկ մինչեւ 311րդ տարեկանի է։

Եղբա՛յր, եկեղեցին մը կրնայ քանի մը պաշտօնէից մէջ սխալել. բայց բացարձակապէս բոլորին արտաքինեալ բանը՝ քրիստոնէի մը՝ թող թէ եկեղեցականի մը բերնին անվայել է։

Մենք այս մասին ոչ թէ ձեր գաղտնի մի, այլ ձեր բանաւոր բաղձանքը գէթ դրական համար, ձեր ակնյայտ ընթերցողաց համակրութեանը հանելով [illegible]։

Կրնէք թէ Ընդհ. Ժողովը սխալեցաւ (*) քանի զի Էջմիածնայ նախագահը Աստ կաթողիկոս ըրաւ, եւ Պետրոս փոխանորդը՝ Ընդհ. Ժողովոյ սխալը սրբագրեց։

Հո՛ս վերհանդրւար մեծամեծ է, եւ Ժողովը ընդհանուր։

Ուրիշ օրինակ մը.

Ընդհանուր Ժողովոյ մեծագոյն մասը [illegible] 50—60 երեսփոխաններէ կը բաղկանայ. Եւ Աստ կաթողիկոսի ընտրութիւն վաւերացնողը վերաքննողներն էին, եւ մինչդեռ 120 մեծագոյն մասին որոշումը տարօրէն եւ [illegible]։

Հո՛ս ալ եթէ ուզել է տաներկուքին առարկութիւնը, գարձեալ ընդհանուրը սխալած է, եւ մասնաւորը անսխալ։

Կը յուսամ որ այս կէտին յարտցուցիչը զգեց համոզելու բաւական են։

Կրնէք. «իմ ո՞ր խօսքս չէ կը մտնէք թէ Քրիստոսի իրաւանց բըռնաբարող եմ։»

Կը պատասխանեմ.

Օրագրի 668 թիւ առաջին երես Ա. եւ Բ. սիւնակաց մէջ ձեր գըրածները ուշադրութեամբ կարդացէք։

Կրնէք. «Մի՛ կրկնէք թէ՝ գաւ. իմ բանձերուս պատասխան կը գըրէք»։

Այդ՝ ձեր առաջին յօդուածոյն համար մեր խօսք իրաւունքն էր. Ձեզ բայց չըսինք՝ մեր կողմէն չհրաժարեցայ։

Այժմ չհրաժարեր եմ, որ գաւ. թէեւ ինձ անհրաժեշտ կ'ուզէք, բայց ձերը ըլլալը քով գնեմ։

Դաւ. ինծի հետ չէք մտածեր առարկութեան խնդիրը, եւ ինձ մէ նախընթաց յօդուածներուս համար փաստ կուզէք իմոյ չըլլալու նկատմամբ։

Կը պատասխանեմ.

« Հաւատացեալն որ՝ Քրիստոս առաքելոց վրայ ձեռք դնելով՝ անոնց հաւասար իշխանութիւն առաւ։ ըսած եմ։*

Ասկէ աւելի զօրաւոր փա՞ստ կուզէք։

Այն օր՝ եթէ Քրիստոս անոնց վրայ ձեռք դրաւ, հաւասար դրաւ, եթէ օրհնութիւն տուաւ՝ գարձեալ հաւասար էր. Եթէ իշխանութիւն մը բաշխեց՝ գարձեալ հաւասար էր քանզի իրենց անոնց մէջ մեծութեան եւ փոքրութեան խտրութիւն չկար, [illegible] Քրիստոս գաստիարակեց եւ ցոյց այդ խորհուրդը։

Աս գրաւոր չհաստատե՞ր որ մի եւ նոյն առաքելական մէջ առաքելոց խօսք չկրնար գրուիլ։

Դարձ Պետրոս եւ Պօղոսի կաթողիկոսաց ձեռնադրութեան, կրնամ մի եւ նոյն եկեղեցւոյ եպիսկոպոսներն ձեռնադրուած են մի եւ նոյն եկեղեցւոյ միութեամբ օծուած, մի եւ նոյն Լուսաւորչի աթոռէն [illegible] հաստատուած են երկուքին ալ վրայ, առանց բառ մը աւելի եւ կամ պակաս արտաստանութեան եւ երկուքն ալ մի եւ նոյն եկեղեցւոյ պաշտօնեայ հովիւներն են։

Այս առանց առաքելական տարբերութեան ո՞րչէ կրնայ բաժին գալ կը խնդրենք որ բացեբաց ցոյց տաք մեզ։

Հաւատացէ՛ք որ, եթէ ոչ մեր Ազգն Քրիստոս Ցեղեկեթեայ պաշտօն պէս Պետրոսի եւ Սկզբունքն մի մի պատասխանեալ, ով՝ դունեք—[illegible]— առաքելական պաշտօն փառաւորելու համար, մի ժամ Պետրոս կաթողիկոսն աջ կողմը եւ Սկրոսին կաթողիկոսը ձախ կողմը, եւ մի ժամ ևս Պետրոս ձախ կողմը եւ Սկրոսին աջ կողմը սխալ բազմեցընէ, անոնց հաւասարութիւնը մեզ յայտնելու համար. քանի զի երկուքն ալ իւր եկեղեցւոյ հաւասար առաքելական պաշտօնատօներն են։

Պետրոսի նախագահութեան վրայ զիս կոտնածօւք կը գտնէք, եւ միւս պարբերութիւններ մէջն ալ հակասութեան մէջ ինկած։

Պատասխան.

Ըստ առաքելոց նախագահու չէ։

Այլ է, որ ես այսօր Էջմիածնայ իրաւասութեանը ներքեւ գտնուելով ինձ համար Պետրոս նախագահուի է, քանի զի իմ հայրապետս է։

Իսկ Սիս իրաւասութեան ներքեւ գտնուող եկեղեցականի մը համար ալ Սկրոսին նախագահուի է, քանի զի Սկրոսին ալ իրեն հայրապետն է. ինչպէս Աղթամարցի մը համար ալ Պետրոս եւ Սկրոսին երկրորդական են. քանի զի իրեն համար նախաթոռը իրեն հայրապետն է։

Եղբա՛յր, եթէ Հայոց ամբողջ եկեղեցականութիւնը (որոց մէջն են նաեւ կաթողիկոսներն ալ) 'ի մի ժողովին, եւ միջնոյն հասանութեամբ նախաթոռութիւնը—որ առաքելական չէ բայց եկեղեցւոյ—Պետրոսին կարող չէ՞ն առնել եւ իւր միւս առաքելանման կաթողիկոսներէն մէկուն տալ եւ գաւ. այն ժամանակ անհնարաւորութեամբ գըլխէնիդ չպիտի՞ խառնեցընէք այն առաքելական մեծին օրհնութեան աղբիւր։

Նախագահութիւնը հակառակ որ ես Պետրոսի նախագահութեան վրայ այսօր կնքած չունիմ ինչպէս Սսեցին ալ Սկրոսի նախագահութեան վրայ կասկած չունի։

Դարձեալ որ գաւ. նախագահութիւնը, Էջմիածնայ եկեղեցւոյն սեփականել կուզէք եւ չեմ գիտեր ինչ գիտնալով։

Ես կըսեմ Հայոց ամեն եկեղեցին մի եւ նոյն անդրանկութիւնը, մի եւ նոյն սրբութիւնը, եւ մի եւ նոյն հաւասար արժանապատուութիւնը ունի, այնչափ որ՝ երբէք Քրիստոսի բով տարբերութիւն չունին Էջմիածին եւ [illegible] մէջ գտնուած չինական պարզ եկեղեցին։

Միթէ եղբա՛յր. եթէ մի եւ նոյն եկեղեցւոյ մէջ եպիսկոպոսական տարբերութիւն մ'ալ սահմանել կուզէք, գիտցէք որ ձեր այդ ձեռնարկը խիստ յանդ է։

« Հովի՞ւը ժողովրդեան՝ թէ ժողովուրդը հովուի համար է։» Հարցումին անտեղի գաւանելէդ զինի, հարցմանս պատասխան՝ հարցում ըրած էք ըսելով։

« Ազգ մի՞ այն քրիստոնութեան թէ քրիստոնութիւնը Ազգ մի՞ այնոյ համար է։»

Այդ. ձեզմէ ուսանելով հարցման հարցման պատասխանելու իրաւունքը կը պատասխանեմ։

* Կը զարմանամ որ հարցում հարցման պատասխան չըլլալը՝ ինչպէս Եղեր Օրէնք Էջմիածնի ուղղութեան ժըխտեր է։ Խոր Խմբ.

Վարչութիւնը զՄայր աթոռը կը հաստատէ թէ Միաբանը գէպ դէպ. Միութիւն, եթէ Մայր աթոռն զվարչութիւնը կը հաստատէ, վարչութիւնը հըպատակ է Մայր աթոռին.

Իսկ եթէ վարչութիւնն զՄայր աթոռը կը հաստատէ, ուրեմն Մայր աթոռը հպատակ է վարչութեան։

Ճշմա՛րտ, գէթ չէ ազգիս ակադեմական. եւ այս խնդրոյն նկատմամբ նորէն 'ի լոյս ընծայած ասելի չունիմ. հանդէպ կը յայտնեմ թէ, հոս՝ վարչութիւնն Ս. Էջմ. ժողովն, եւ Մայր աթոռը գերտ զեղծմանց ազդ գործած ան նեղ. ինչպէս որ իմ յայտնածս գրուած գիրքս յայտնի է։

Վերջին խօսք։

Միրեկի եղբայր, ձեր հարցման օրինաւոր պատասխանը ժամանակին կը տանինք է. զոր ուզած օր սրտիդ առ, եւ ոչ թէ մենք տանք։

Իւ այդ երկու հարցման այս առաւել պատասխան մը եթէ կայ. իմ կարծիս հետեւեալն է.

Կաթողիկոսութեան յարաբերութեանց նկատմամբ Էջմիածնականութեան համար Էջմիածնայ յարաբերութիւնը օրինաւոր է, իսկ Ս. Աթոռին համար Սսոյ յարաբերութիւնը օրինաւոր։

Երեւանական Ս. Ս. Ժողովոյ համար կանոն ամենայն այսօր Երեւանին ալ օրինաւոր պէտք համարին.

Երկրորդ հարցմանդ, որ Էջմիածնայ կաթողիկոսութեան օրինաւորութեանը եւ Սսոյ հակաթոռութեանը կանխարկէ։

Այս խնդրոյն պատասխանը նոյնն է ինչ որ բոլորը վերը։

Էջմիածնայ պաշտօնէից համար Սիս հակաթոռ է. Սսոյ պաշտօնէից համար Էջմիածին։

Իսկ Աղթամարայ համար երկուքն ալ հակաթոռ կաթողիկոսներ են։

Հայոց միութիւնը սիրողներուն եւ անոնց զինակց 'ի հաւաս ճանաչողներուն համար, այսօր երկուքն ալ թէ եւ ոչ օրինաւոր աթոռներ են ու թերութեան մեջ են, երկուքն ալ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ճշմարիտ հաւատոյն պաշտպանները են, եւ երկուք յանձնուած ժողովրդեան իրական բարեաց ջանացող հովիւներն։

Իրաւ՛ը ինչ է Սիս եւ ինչ Էջմիածին՝ — ո՞վ տարաւ երկուքն ալ Փրկչական Եկեղեցւոյ Էջմիածնին են, եւ երկուքն ալ Փրկչական հօտը կը հովուեն։

Իւ միթէ Քրիստոս իւր շնորհքը եւ հովուապետութիւնը Էջմիածնայ վրայ առաւել եւ Սսոյ վրայ նուազ կը ներգործէ. ո՞չ արդեօք երկուքն ալ իրն են։

Դուք աղօթեցէք միայն որ աստուծոյ փառքն ու օգուտ ժողովրդեան բաշխւի հոգւոյն Սրբոյ համար, ձեր Մայր աթոռին վրայ է. կարող են ձեզ, մի՛ սոսափիք, թողեք որ փառքը ձեր հետ լինի է։

Ջերմ կըսեմ եւ կը լսեմ . . . .

Յարգողդ Վարդապետ
Փիլոսոփոս Ս. Ճերմակեան

Ըրաշխի անցեալ շաբթու արժանաւոր պաշտօնակցի մը խնդրոյն համար պատասխանած էր թէ Թիւրքահայոց ընդհանուր Ժողովին վերաքննութեան մասին իւր կարծիքը յայտնելով Պոլսոյ հայեր կ'ըսեն Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսին՝ որ ազգային օրէնսդրութիւն եւ իւր վաւերացմանց Ժողովոյն։

Մենք ալ արժանահաւատ աղբիւրէ կիմանանք որ այս խնդրոյն նպատակը ոչ թէ միայն այն է որ թերթ Սուլթանական իրաւասութիւնն կամիցէ պէտք է ձեր Ս. Էջմիածնայ կաթողիկոսը, որ Թուրքահայոց վերաքննութեան ու արդարութեան կ'առնէ։

Այս լուրն եթէ ստոյգ է, Ս. Էջ. Կաթողիկոսն թէ ընդհանուր ազգին թէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ եւ թէ ազգային ատեանը մեծ պատասխանատուութեան ներքեւ կը մնայ որ հետեւաբար 'ի վեր անփոփոխ կեցած է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ փոխանորդ եւ ընդհանուր ազգին վերահսկող ազգային Սահմանադրութեան վերաքննութեան ու արդարութեանը։

Եթէ Ս. Էջ. Կաթողիկոսի կարծիքն պահանջուած է, այն ատեն թերևս կառավարութիւնն եւ գաղտնի իրականութիւնը բնաւ թեթեւ չէ, այլ ընդհանուր ամեն գանգատաւոր նոյն իսկ վեհափառին դէմ կ'ելլեն։

Կարգաւորելու եւ Նորին վեհափառութեան պաշտօնական տեղեկութիւնը մը տալ այս գործին վրայ փառք մի՛ ինչ պէտք բոլոր մեր առած տեղեկութեան խոհեմ արժանահաւատ աղբիւրէ լինելով, Ս. Էջ. կաթողիկոսին պաշտօնական հրատարակութեան անդին խոհեմ հարկաւոր է նշանակութեան յայտնելու, եւ այն ժամանակ մեք ալ արժան եղածը կը խօսինք։

27 փետր. 1872.

. . . Խմբագիր .

Ըրաշխի՛ իւր «Հանդէսների» արտադրութեան, եւ փոխ իւր յառաջադէմն վասն թեան յետոյ, Կաթողիկոսական եւ այլ իսկ մ'ընկերներ խնդրոց վիճաբանութեան եւ այն աւելի իրենց անձնական շահուց եւ կայ կարգ աւելի համբաւին օգտուած գոհնել մասին 'ի գործ դրած բարձրերին ձայնից խոշոր հանգիստութեան գաւառաբնակ Հայոց շահաւետ ծնողաց եւ ազնիւ հաստատեաց զարմանք մատուցանելու ամբողջականութիւնը մի բարեփոխման Ընդհանուր Ս. Ժողովոյ գլխաւորութեան հերիւրանմանց զգացուած բանիւ համար խոսա ամսագրատարածանքին էին յետ վերջոյ դրոյս թէ, գաւառացիների թղթեր մեծադիքներ օրէնսդրութեանը մէջ՝ գլխաւոր կատեգորիայ մ'ամենայն մեծի ազդեցիկ ազդակին եւ աղարսիկ միմեանց, դոր առնուած էր Ալէքսան Էֆէնտի մի պարզ Ըւկրի վերայ եւ 'ի գերագոյն Ընդհ. Ժողովոյ մէջ իւր աւելին ունեցած գրասեղանի վերայ, ստացած, զոր 'ի ձեռքն ունի եւ 'ի նորին իմ զիտողութիւններ բնդ հանգերն այժմ հրատարակեմ։

Այսպէս համարելով հոս թէ Ըրաշխի եւ թէ փոխիս խորհրդոց իմ անուն ցեղ բյուն հոգեկան թուականաց պատասխանելի, կասթոլիկոսական եւ այլ ամեն Ազգ. խորհրդոյ մէջ իրենց ունեցած անձնական յաջող նկատմամբ եւ մասնաւորապէս յառաջացել եղած «գաւառացիները» վրայ սպառ խոսքն բարեկամ համարելով նոր կայքեր գլխաւորաց եւ եմ իրենց ալ ամենայն ալ համբերելով, որպէս զի 'ի մասն հրատարակելոց Թերթիս մեջ այնուհետեւ եւ երկար աւելորդին խորհրդոց հետ։

Մնամ . . .

ԲԱՐԹՈՂ ՍՈՒՓ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ
ԳԻՏԱԿԱՆ

Անձ քանի մի տարիքը կարդ նորմալ լեւ մը տարածեալն թէ այն ատրենոյ Օգոստոս մեր երկրագունդին եւ ուրիշ աստեղ մը մէջը խաչասալ մը պարտ անալ ունենալ. եւ մեզանից ոմանք ալ արտաքանող եղած՝ այս լուրը ստուգութեան վրայօք ժամանապատկերս եւ երկրագունդին մարմինը բաղխմանը գուշակութեան վրայօք ալ ընդհանրապէս տեղեկութիւն ստանալու բաղձացողը վրանսն, հետեւեալ համառոտ բացատրութիւնը այս պարագայիս գուցէ անօգուտ չեն։

Թէ արդեօք՝ հարաւոր է որ մեր երկրագունդը երկնային մարմնոյ մը հետ բաղխի կամ ոչ, կարելի չէ բացարձակապէս ըսել կամ մերժել. Թէ եւ գիտութեան ժամանակին երկնային համար ընդհանուր ներքին կանոնները գործադրած կը տեսնենք, որոնք ախ-

եղերաց անհուն տարածութեանը մէջ անվերջ եւ անդադար շարժել եւ փոխել անբիւ աստղոց մէկ փոքրիկ մասն են որ մեզ կերեւին, այլ եւ այնու ամենն ալ իրենց որոշ ճանապարհն ու ընթացքը ունին ու կանոնք որ իրար հանդիպին ու վնասեն կամ բոլորին անփոփոխ, կամ եթէ կարելի թէ մեզ ծանօթ է, նա ալ աննշմարելին շատ անհաւանական է, քանզի հիւսիս աստղագիտաց մը հաշուոյն համեմատ 220 միլիոն տարին (այս թիւը ծանր կերպով մը կրկնէ) մէկ անգամ մը կրնայ ալ երկու երկնային մարմնոց մը հետ դիպչելու։

Իսկ որ մեր արեգական դրութեանը վրայոք նոյն իսկ վեր 'ի վերայ զաղափար մ'ալ ունի, անոր համար դիւրին ըսել թէ մեր աստեղները կրնայ ժամանակ մը յանկարծական ուրիշ մոլորականի կամ աստղ մը հանդիպի եւ կործանի. Ա'ն քայլի մեծ Թիւղ մը Թիւղի ու անոր մէջ անոր կէս մը գիծ ու անոնք կոչէ Արեւ. առ եւ կարկին մը ու բաց գծի վրայ երկու եւ անոր ծայրերուն մէկը Արեւ դրած կէտէն վրան գծեցոյ ուղիղ գիծ մը քաշէ միջեւ. մեր ծայրը եւ կործէ թէ այդ գիծը 3 միլիոն աշխարհագրական մղոն է, անոր գոյս մեր ծայրը փոխանակած է որ միջին հաւասար արեգական շուրջը մերկին հեռաւորութեանը կը ցուցնէ. Նոյն գիծը Արեւէն սկսած ծայրածուին վրայոք չափանակելով անոր 3/4 երկարեցուցած աստեղը կը հանէ երկրորդ մոլորակին, որ է Արուսեակը, եւ միւսներն ալ այն կարգով իրարմէ խիստ հեռու են. այսինքն եթէ Արեւէն մինչեւ Փայլածուն եղած միջոցը որ 8 միլիոն մղոն է՝ 4 մասի բաժնենք, յաջորդ մոլորակաց իրարմէ հեռաւորութիւնը Փայլի կամ Թիւլինակ օրէնքով հետեւեալ թիւերովը կարելի է հաշուել։ Արեւէն

Մինչեւ Փայլածուն	4			
» Արուսեակ	4+1	անգամ	3	=7,
» Երկիր	4+2	»	3	=10,
» Հրատ	4+4	»	3	=16,
» Լուսնթագ	4+16	»	3	=52,
» Երեւակ	4+32	»	3	=100,
» Ուրանոս	4+64	»	3	=195.

Արդ որովհետեւ այս մոլորակներուն ամենն ալ մի եւ նոյն կերպով անոր որ է արեւ, եւ տարիներ հեռու է անկէ (4 անգամ 2 միլիոն) 8 միլիոն, երկրորդը (7 անգամ 2 միլիոն) 14 միլիոն, երրորդը 20 միլիոն, չորրորդը 32 միլիոն, հինգերորդը 104 միլիոն, վեցերորդը 200, եօթներորդը 392 միլիոն մղոն, եւ ութերորդն ալ դրեթէ նոյն համեմատութեամբ 'ի բացուստ կըսեմ ապա, ասոր անհնարին է որ առանցք մը եւ է մին միւսոյն բաղխի. Նոյնպէս ալ կարելի չէ որ մոլորակ մը իր արբանեակին զարնուի, զանզի արբանեակաց զրուցիւնն ալ արեգակնային ընդարձակութիւնն է համեմատ չափերով միայն։

Սակայն եթէ վերոյիշեալ թիւերուն ուշադրութիւն ըրար՝ կ'անսանք որ Հրատին ու Լուսնթագին մէջ ընդհատում մը ունի անընդած է. փասն զի մինչեւ միջին Թուոց յաջորդը միայն իր ծանօթը կոչուին է, հոն կը սեպենք որ բաց Գօսէ կանոնին 4+8 անգամ 3=28 պակաս է։ Աստեղագէտք այս արիւնը հասնելէն բոլոր օգնեցին բոլոր յուշատարած երկնքի ատենաց մէջ այն մեծ անծանօթը բըռնաբար, եւ գտան, բայց ո՛չ թէ ստոյգ մի՛ այլ անոր — բեկորները, ինչպէս կենթադրէ Օլպէրս։ Այն բեկորները՝ որոնք փոքր գնդակներ են եւ որոց անհամեմատ ստորոգ մոլորակներ Դաշտեր մեծութեամբ մօտ է, կարծել կուտան թէ փշրանքներն են այն մեծ մոլորակին՝ որ առաջուան իր միասնութը ունեցող ալ արեւին շուրջը իր շրջանը բոլորելով փշրանքներ մը հանդիպեցաւ ու փշրեց է։ Իսկ արդեօք կարելի չէ որ անոր հանդիպած չարիքը գիսաւորի մը պատճառաւ եղաւ։ Բոլորանծայրէն պատասխանել թէ մի՛ գժուարին է։

Հեռակեղ Յնոսի։

Հետեւեալ կանոնադրութիւնը քանի մը պատուաւոր անձինք գրկած են մեզ՝ յանուն արդարութեան 'ի հրատարակութիւն։

Հոռոմ, 25 փետր. 1872

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրի.

Ձեր պատուական լրագրին 1202 թըւոյն մէջ Հռոմի գրողին հոգաբարձութեան Մէծ. Մխիթարի համար Հռոմի գերագոյն անոնց կողմանէ նամակ մը հրատարակուեր էր։

Մէծ. Մխիթարը բոլոր ծանօթները զարմանքով կարդացին այդ նամակը։ Արդէն անոր պաշտօնավարութեան բարոյական յատկութեան կարծիքներ եւ բարեկամ բոլոր գիտեն, ոչ միայն Գերագոյն պաշտօնեայ մասը, այլ եւ իւր արտաքնոց այնու բնակ մասը գաւառաց կ'հիշեն իւր հաւատարմութեանը ու ծառայութեանը մասին. բայց միանգամայն խիստ է անհամբերութեամբ եւ աղգային թերոց մեկուս հաւատոյ 'անժամից կէմ, որուն համար է որ կուգեն որ այսպես անձինք գործէ քաղաքին, որ բարեկար իրենց մեղ ամբողջ մեր ձեռք մասին զինակոչ յանուն արդարութեան կ'փախէ։ Գլխոյ Ցնաւական խորհրդեն 430 գրչ ամսական ամսականն, առ ալ սոսափելիս որ Հռոմի ազգային վարժարանին եւ ոչ թէ Մխիթարի Պատրիարքարանի Արքայէն առաւել 150 գրչ ամսական կ'առնէր։ Այս պարագայն ալ կ'ըսեմ թէ ձրի պաշտօնեայ ըլլալու մասին գրուած է նոյն նամակը։

* * *

. . . Խմբագիր .

Ձմեռնամուտի Պարիզեան Ընկերութեան ամսական կայքումէն առաջ է գումարած երկրորդ յայտարարութիւնը պատուական լրագրին մէջ կերպ եղած հանգանակութիւն հրատարակել ու յարգելի ընթերցողաց բարեկամութեան մեր ազդեցիկ քաջալերութեան։

Ցուցակ Բ.

Նախորդ հրատարակութեան գումարը		42,889
Անձնապահ. Աշագն.		Ղրշ.
Զաքար Կարապետեան Ջէվահիրճիի		100
Ս. Կարապետ Զուրաբեան	»	100
Մելքոն Աթենեան Հափթաճի		120
Գրիգոր Մարկիսեան Մանասցի		100
Ս. Մկրտիչ Զօրաբեան Ջէվահիրճի		50
Օհաննէս Թիֆիկեան	»	50
Աւետիս Աճեմեան	»	20
Խաչատուր Գալուստեան	»	20
Կարապետ Սուքիասեան	»	20
Մարտիրոս Քիւրիկեան	»	20
Յովսէփ Աբրահամեան	»	20
Աւետիս Էլէմեան		20
Զաքար Յակոբեան	»	25
Խաչատուր Զօրաբեան	» Թօփ.	400
Յարութիւն Կարապետեան	»	20
Յովհաննէս Դանիէլեան	»	20
Վարդան Մանուկեան	»	20
Յովհաննէս Դարբինեան	»	20
Վարդ Կոճեան	»	20
Յարութիւն Գորգիէլեան Յանտիթիխար.		20
Յովհաննէս Կարապետեան Եզնիկեան		20
Կարապետ Խիյա Փաշեան		40
Յովան Գասպարեան Արմաշեցի		10
Մկրտիչ Կարապետեան Վանցի		10
Կարապետ Աւետիսեան	»	10
Միհրան Մինասեան	»	10
Գրիգոր Յովհաննէսեան Սերաստացի		6
Յովհաննէս Լուսինեան	»	6
Ենովք Ֆէնիլեան	»	3
Գրիգոր Յարութիւնեան	»	3
Յակոբ Տ. Յովսէփեան	»	3
Յարութիւն Յակոբեան	»	3
» Փորուճեան		3
Մարտիրոս Կարապետեան	»	3
Խաչիկ Յովհաննէսեան	»	6
Պօղոս Յարութիւնեան	»	3
Գալուստ Յակոբեան	»	3
Սահակ Միքայելեան	»	3
Կարապետ Պալթեան	»	3
Վարդան Կարապետեան	»	3
Յարութիւն Յովհաննէսեան	»	3
Մարտիրոս Եղիկեան	»	3
Աւետիս Տ. Գրիգոր	Աքնցի	3
Զիա Էմ. ագա	[illegible]	3
Յովսէփ Վանեցի	»	3
Արտաւազ Կոփիկեան	»	3
Յովհաննէս Աւետասեան Վանցի		6
Գումար		43,944

18 փետր. 1872.

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

ԻՆԿԷՏԻՆ ՓԱՇԱ

1872 1 Մարտ ուրբաթ իրիկուն ժամ 3

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Ց. ՎԱՐԴՈՎԵԱՆԻ

ԱՐՏԱՔՈՅ ԿԱՐԳԻ ՓԱՌԱՒՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

ՕՐ. ՎԻՐԳԻՆԻԱ ԴԱՐԱԳՃԵԱՆԻ

ՊՕՂՈՍ ԵՒ ՎԻՐԳԻՆԻԱ

Թատերգութիւն 'ի հինգ արարուածս

ՎԵՐՋԸ

Պ. ՊԵՐՆԱՐՏԷՆ ՏԸ ՍԷՆ ՓԻԷՌԻ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԷՊԻՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ ԽՕՍԼԵՑՈՂՆԵ

ԵՐԳԱԽԱՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԻԱՅՆ ԷՖԷՆՏԻ ՀԷՔԻՄԵԱՆ

ԱՂԹԱՐՔԸՆՈՑԻ ՄԻՐԱՀՈՐ ՄԸ

ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՍՓՈԽՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Դ. Հ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

ՔԹԻՆ ԴԺԲԱԽՏ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

ԵՐԳԵԱԼ ՕՐ. ՀՐԱՉԵԱՅ

ՏԻԿՆԱՅՔ Ի ՏԵՂԱՑԻՆ ԱՌՏԿԱՆ

Գատասխանտուութիւն (ՕԹԷԼԼՕ) 'ի մի արար եւ 'ի մի պատկեր

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

ԱՍՈՐՒՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

ՀԱՆԵԱԼ Ի ՁԵՌԱԳՐԱՑ ԳՐՉԱԳՐԻ

Հայ թարգմանութեան ընթերցման արժանի երբեմ այս կարեւոր պատմութեան ասոյն անդամ 'ի լոյս կոչող Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց արդիւնաբերեալ ճամբով ջանասէր ծանօթութեամբք.

Կը գտնուի Երուսաղէմայ եւ Կ. Պօլսոյ հայ գրավաճառաց քով. Գին 16 ղր.

ՍՕՍ

ԵՒ

ՍՕՆԴԻՐԻ

Վիպասանական դիւցազնական

ՑՕՐԻՆԵԱՑ

ՌՈՒԲԷՆ Դ. ԹԱՂԻՆԵԱՆՑ

Կը գտնուի Գալաթիոյ եկեղեցւոյ եւ այլ գրավաճառաց քով. Գին 4 ղր.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ՄԻՆԻՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՓԵՏՐՎԱՐ 22 ՆԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ՆՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ Թիւ — Եւրոպական եզերք

12 45 1 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Գոյունճըքէօյ Ռ. Հիսար.

1 25 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտ (Ուղղակի օրերը ժամը 1 1/4 ին ամէնիա).

1 45 18 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Եէնիքէօյ, Ստենիա, Էմիրկեան, Հիսար, Պէպէք Օրթաքէօյ. (Բացի ուրբաթէ).

2 30 19 Բուեիւքտէրէ եւ Անատոլու Կավաղէն Մէզարպուռ, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան Գոյունճըքէօյ, Ռ. Հիսար Պէպէք Օրթաքէօյ.

3 43 20 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուռն, Պէօյիւք. Թարապիա, Եէնիքէօյ Ստենիա, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիք.

5 45 22 Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Գոյունճըքէօյ Ռ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.

6 43 6 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Բաշմաղճըք, Գանլըճա, Ռ. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյի, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ, Խասխիւղ.

8 43 23 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուռնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.

9 30 23 Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Եէնիքէօյ, Գոյունճըքէօյ, Ռ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը Էմիրկեանէն).

Արտաքին գիծ

1 45 21 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ.

1 45 3 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ Գապաթաշ.

2 30 11 Օրթաքէօյ Արնաւ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.

3 23 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ Գապաթաշ.

3 48 3 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Գուզկ. Պէշիկթաշ.

4 20 11 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ.

5 30 1 Արնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյի Օրթաքէօյ Գուզկ. Խասխիւղ. Գապաթաշ.

7 30 3 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ.

10 4 Արնաւուտքէօյ Վանիքէօյ, Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք.

10 45 20 Օրթաքէօյէն ուղղակի կամուրջ.

Ասիական եզերք

1 30 22 Պէյքօզ Բաշմաղճ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ, Չէնկելքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուք.

1 30 6 Վանիքէօյէն Չէնկելքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուք, Գապաթաշ.

2 47 Պէօյիւք Պէյքօզ, Բաշմաղճըք, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ Չէնկելքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուք (Ուրբաթ օրերը ժամը 2,3/4 ին).

3 45 28 Պէօյիւք. Պէյքօզ, Բաշմաղճըք, Գանլըճա Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկելքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուկ (բացի ուրբաթէ).

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

3 6 Գապաթաշ, Խասխիւղ Պէշիկթաշ, Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյի Արնաւուտքէօյ, Գանտիլլի Ռ. Հիսար, Գանլըճա Էմիրկեան Եէնիքէօյ Բաշմաղճըք, Պէյքօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ.

3 30 22 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկեան Եէնիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.

5 25 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ Գուրուչ. Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Գոյունճըք. Եէնիքէօյ, Պէյքօզ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուռնու, Եէնիմահալլէ.

6 15 19 Խասխիւղ, Պէշիկթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպէյի Չէնկելքէօյ Վանիքէօյ, Արնաւուտքէօյ.

8 23 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Էմիրկեան Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ.

10 18 Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկեան, Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուռնու, Եէնիմահալլէ Ռ. եւ Ա. Կավաք.

10 15 1 Պէշիկթաշ Ռ. Հիսար Գոյունճըքէօյ Եէնիքէօյ Պէյքօզ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ.

10 45 19 Օրթաքէօյ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ստեն. Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ (Ուրբաթ օրերը Պէշիկթաշ Արնաւուտքէօյ ալ կանգ կ'առնէ).

11 23 Պէշիկթաշ Օրթաք. Արնաւ Գոյունճըք Եէնիքէօյ Պէօյիւքտէրէ, (Բացի ուրբաթէ).

11 10 25 Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուռնու, Եէնիմահալլէ (բացի ուրբաթէ).

11 20 20 Գուրուչէշմէ, Պէպէք Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. (Ուրբաթ օրերը Թարապ. Պէօյիւքտ. ժամ 11 1/2ը մեկնած).

Արտաքին գիծ

2 15 23 Պէշիկթաշ, Արնաւուտքէօյ.

3 3 Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ.

3 30 11 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ.

9 15 4 Գապաթաշ, Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ, Վանիքէօյ.

10 20 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտք.

11 20 11 Գապաթաշ, Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ.

11 45 6 Պէշիկթաշ, Գուզկունճուկ, Գուրուչէշմէ.

11 43 23 Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ.

Ասիական եզերք

4 30 1 Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Խասխիւղ, Գուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Չէնկելքէօյ, Արնաւուտքէօյ.

9 45 3 Գուզկ. Պէյլէրպէյի Չէնկելք. Վանիք. (Բացի ուրբաթէ).

10 30 17 Գուզկունճուք, Պէյլէրպէյի Չէնկելքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար, Գանլըճա Բաշմաղճըք, Պէյքօզ Պէօյիւքտէրէ (Ուրբաթ օրերը ժամ 10 ին).

11 22 Գուզկունճուկ Պէյլէրպէյի, Չէնկելքէօյ Վանիքէօյ, Հիսար Գանլըճա, Բաշմաղճըք, Պէյքօզ.

11 30 3 Գապաթաշ, Գուզկունճուկ Պէյլէրպէյի Չէնկելքէօյ Վանիքէօյ.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

29 ՓԵՏՐՎԱՐ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՄԱՐ 100 ՂՐՈՒՇԻ ՎՐԱՅ)

Լոնտրա 3 ամիս ղուրուշ 108¼

Գաղղիա 35.45

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

29 ՓԵՏՐՎԱՐ

Անգղ. լիրա	ղուրուշ	109.5
Նաբօլէոն ոսկի	»	86.38
Իմբէրիալ ոսկի	»	89.10
Թէրէլիք	»	31.26
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	106.20
Պէշլիք	»	119.10

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 29 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	32	—37
» »	Ազագ	35	—36
» »	Պուլկար	30	—32
» »	Ռուսիկա	30	—32
» »	Թէքիրտաղ	30	—32
կակուղ	Ազագ	30	—33
» »	Պէսարապիա	—	—
Սիրիա Թունա		30	—32
Ցորեն կակուղ Ռումելի		30	32
» Վառնա		30	—32
» » Պուլկար		28	—30
Եգիպտացորեն Թունա		18	—19
» Անատոլի		16½	—17
Գարի Թունա		13	—13½
» Անատոլի			

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈԶԱԿ ԶՈՐ

Բուրսա	ղուրուշ	—
Անատոլու	»	—
Պարսիկ		
Հալէպ	»	
Սալոնիկ	»	

ԲԱՄԲԱԿ Ղուրուշ

Կէրմէ	հօխա	10
Իզմիր	»	10 1/2
Ադանա	»	10
Պարսկաստան	»	8
Վրաստան	»	8 3/4

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	20—17
» չլուացուած	»	9—
Ռումելի լուացուած	»	17—20
» չլուացուած	»	8½—9½
Վրաստան լուացուած	»	12½—
» կէս		7 1/2
» չլուացուած	»	— —
Տարսոն	»	10 —
Խաճի Եէնիր	»	9 —10

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հօխա	11—
Անատոլու	»	10—
Ճերմակ	»	6—7

ՃԵՏՐԻ

Կայսերի Ա. տեսակ	հօխա	20—20½
» Բ. »	»	18 —
Էնկիւրիւ	»	18—20
Թոգաթ	»	18½—19
Սալէնիք	»	17 —
Իզմիր	»	16—17
Զօրում		16—17

ԹՆՋՕԻՔ

Էնկիւրիւ	հօխա	30 —
Գաստամոնի	»	48 —
Պէյփազար	»	34 —
Զէրզէվ	»	—
Վան	»	29 —

ԱՅԾԻ ՄՈՐԹ

Ադանա	6½	կտոր	մէկ	Օ. Լ.
Իզմիր	7	»	»	»
Միտիա	»	»	»	»
Էրզրում	7½	»	»	»
Գալաթիա	»	»	»	»

ՁԻԹ

Մուտանիա	հօխա	7½—
Այվալը	»	6½—7
Մարմարա	»	10 —
Միտիլի	»	7 —

Պղինձ Թոգաթ երկրին մէջ		9½—10
Աֆիոն	»	240 —255
Քիթրէ	»	29 —30
Մուսուլ	»	—
Կատուու Անատ.	Քիլէ	—
» Ռումելի	»	—
Մետաքս Պարսկ. Բէյազ	»	42 —44
Պլատա		82 —86

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		ղուրուշ
Խուհվէ Բրեզ. տեսակ 100	հօխ.	1180—1220
» Բ. »	»	
Եէմէն	»	16—16 1/2
Շաքար փոշի Անգղ. կեղ.		250—
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.		240—
Չայ Քանթոն	հօխան	26 —
» Բէքօ ծաղիկ	»	45 —60
Անագ (գալայ)	կանդ.	1000—1015
Պղպեղ (սիֆաքա)	հօխա	40½—
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա	»	120 —140
» » Մատրաս	»	— —70
Զինջ ամբար 100 հօխա	Ֆր.	90 —
Երկաթ շողայէլ		70 — 72
» տափաձև		72 —
» բոլորակ		80 —82
Քարֆիլա		112 —118
Բրինձ Իտալիա 100	քիլ. Ֆր.	45
Կարմիր եղ Ռուսիայ	գր.	43 —44
Խամխէօ		35 —40